

IVN Bergeijk-Eersel

Natuurweetje: de echte tonderzwam

Foto: tonderzwam op een omgevalen boom

Foto: de tonderzwammen hangen als kerstballen in een kerstboom

De natuur dichtbij huis, in eigen tuin en soms in eigen vensterbank: er is zo vaak iets bijzonders te zien. Maar..... je moet er oog voor hebben.

IVN Bergeijk-Eersel helpt de lezers om meer te zien, te horen en te beleven.

Deze weekde echte tonderzwam.

(door Anny van Kessel, PR-vrijwilliger IVN-BE)

Veel mensen hebben momenteel hun huis versierd vanwege de aanstaande feestdagen. Steeds vaker zie je dat mensen ook hun voortuin voorzien van kerstverlichting en kerstballen. Het viel mij op dat in het bos dode bomen ook steeds vaker zijn 'versierd'. Niet met kerstballen en lichtjes, maar met tonderzwammen!

Zwakteparasiet

De tonderzwam, heet officieel de 'echte tonderzwam'. Het is een zwakteparasiet en groeit op verzwakte of dode bomen. Vroeger zag je de tonderzwam niet zo vaak, omdat in die tijd al het dode hout steeds uit de bossen werd gehaald. Nu laat men het liggen. Soms groeien er tal van tonderzwammen boven elkaar en naast elkaar. Ook bij omgevalen bomen zie je vaak tonderzwammen op de boomstammen van berken en beuken. Die bomen hebben hun voorkeur, maar soms groeien ze ook op lindes en populieren. Wist je trouwens dat de tonderzwam zijn groeiwijze aan kan passen? Als hij eerst op een rechtopstaande dode boom is gegroeid en de boom valt om, groeit hij zo dat de sporen nog steeds verticaal naar beneden kunnen vallen. Dat vind ik wonderbaarlijk!

Naamgeving

De tonderzwam wordt in de volksmond ook vaak tondelzwam genoemd. Tondel is licht ontvlambaar materiaal, de voorloper dus van onze lucifer. Vroeger droogde men de tonderzwammen en doopte ze in paardenurine. Daarna werd alles gedroogd en werd de tonderzwam in een doos gestopt. Samen met een vuursteentje waren dit de ingrediënten om vuur te maken. Het kostte veel tijd en behendigheid om vuur te maken. Wat is het voor ons toch fijn dat wij gewoon lucifers (vroeger zwavelstokjes genoemd) of een gasaansteker kunnen gebruiken!

Uiterlijk en functie

De kleuren van een echte tonderzwam kunnen sterk uiteenlopen. Sommigen zijn zilvergrijs, rood of donkerbruin. Anderen zijn bijna zwart. Ze kunnen wel 30 cm in doorsnee worden en soms hangen ze ook wel 10 jaar aan een boom. De echte tonderzwam is heel belangrijk voor de voortplanting van veel insectensoorten, waaronder een aantal zeldzame kevers en sluipwespen. Deze insecten leggen hun eitjes in het vruchtlichaam van de zwam, waarop de larven zich te goed doen aan het vlees. De kerstballen in ons huis dienen dus voor de gezelligheid, maar de 'kerstballen' in het bos dienen als voedsel voor andere dieren.

Info

Elke twee weken wordt een Natuurweetje gepubliceerd. Alle gepubliceerde Natuurweetjes lezen? Kijk op onze website <https://www.ivn.nl/afdeling/ivn-bergeijk-eersel/natuurweetjes>
Wil je meer weten over de natuur? Wordt dan lid van IVN Bergeijk-Eersel. Aanmelden kan via de site of stuur een mailtje naar secretaris.ivnbe@gmail.com